

Pealinna Teataja

Ilmub iga kolmapäeva ja laupäeva hommikul

TOIMETUS JA TALITUS: Tallinnas, Harju tän. nr. 29.
Avatud kl. 9-st kuni kl. 2-ni p. l. Telefon 427-50.
Väljaandja: Tallinna Majaomanikkude Selts. Trükkikoja
telefon 450-67.

TELLIMISE HIND:
Tallinna Majaomanikkude Seltsi liikmeile:
1 aastaks 3 kr., 1/2 aastaks 1.60 kr., 3 kuuks 0.90 kr.,
1 kuuks 0.35 krooni koos postikuludega.

Teistele tellijatele:
1 aastaks 4.50 kr., 1/2 aastaks 2.50 kr., 3 kuuks 1.35 kr.,
1 kuuks 0.50 kr. koos postikuludega.
Kvootused: kvootusküljel 5 s., tekstis ees 8 s., tekstis
10 senti mm veeru laiuses.

Nr. 100 (467)

Reedel, 31. detsembril 1937.

5. aastakäik

Soovime õnnelikku uut aastat:

„Pealinna Teataja“	
toimetus ja talitus	Harju tän. 29
Tallinna Majaomanikkude Seltsi juhatus	
Harju tän. 29	
Eesti Hüpoteegipank	
Harju tän. 29.	
Kaubanduse Ühispank	
Harju tän. 29	
Ühistegelik Kindlustusselts „Kalju“	
Harju tän. 29.	
Tallinna Majaomanike Kodu	
„SANITAS“	
Tallinna pühkmeveo ettevõte	
Tallinn, Pärnu 6	Tel. 449-17
Kaubamaja	
LIER & ROSSBAUM	
Viru 7	Tel. 433-34

Koloniaalkauplus	
T. H. KAARMANN	
Raekoja 8	Tel. 431-41
Shokolaadi-, kompveki- ja biskviiditehas	
R. KLAUSSON	
Jahu tn. 5	Tel. 441-15
Kõikidele majaomanikkudele soovib head ja õnnelikku UUT AASTAT	
Firma A. L A U savitööstus	
Tallinnas	
Küttepuudeladu	
Vennad VEISENBERG	
Sakala 19, Liivalaia 34	Tel. 460-16
Vineeri- ja krohvmatitehas	
P. M. PRICK	
Tallinn, Viljandi tn. 9	Tel. 455-41
Makaronitehas	
„MINERVA“	
Alberti tn. 4	Tel. 435-28
Ärisõpradele	
Plekitööstus ja litograafia	
G. LINHOLM	
Tallinn, V. Kalamaja 32	
Tuubitööstus	
A. A. LINHOLM	
Telefon 439-93	
T. H. BÜTTNER	
Estonia all 10	Tel. 462-34

Kell hakkas lööma... tatssteift. Siis ütles õpetaja pidulikul: „Kallid lülalised, wana aasta on jurnud ja uus aasta on tõusnud!“

Head uut aastat Majaomanikud kogunevad soovivad: ühisele rongkäigule

J. VANAVESKI Tsementasjade tööstus Tallinn, Oskari 11 Telefon 435-54	T. VARIK Kala- ja konservitööstus Tallinn, S. Patarei 4 Telefon 441-76
T.-ü. „MAJA“ Tallinn, Estonia pst. 25 Telefon 477-51	O.Ü. VÕIME asut. 1921. aast. Trükikoda, raamatukõitmine ja karbitööstus Tallinn, Estonia pst. 17, Gorbatshevi majas Kõnetraat 455-58
Ehitusmaterjalide ladu T.Ü. „METSATURG“ Laeva 4 Tel. 316-33	Jalanõudeäri „AVAS“ Omanik A. Vassila V. Karja 9 Tel. 477-19
Pudu-, moe- ja riidekaupade ladu E. LERENMANN S. Karja 10 Tel. 446-43	Jalgratate-, kirjutus- ja õmblusmasinateäri KRISTJAN SAAR ja Ko Viru tn. 3 Tel. 480-98 461-20
RÜK O.Ü. Riieturite Ühiskaubamaja Suur Karja 19 Tel. 455-77	Pottsepatarvete ladu ja rauatööstus R. PINDUS Pärnu mnt. 35 Tel. 456-97

Tallinna Majaomanikkude Selts on asustanud oma liikmestonnaga oja võtta täna õhtul toimuvast põhiseaduse tehtima hakkamise tähistamise rongkäigust. Seltsi juhatus palub liikmeid ilmuda eriti rohkearvulijelt. Kogunemine on kell 1/211 Wabadusväljal, kust algab tsitseliidu, tule-õrje ja teiste seltskondlike organisatsioonide ühine rongkäik orkestrite saatel ja tõrvikutega — Kadrioru. Rongkäik peatub lossi ees, kus termitatakse rii-

gihoidjat, kes jamas esineb päevato-haje kõnega.

Kell 12 öösel tähistavad põhiseaduse maksimaalset 21 juurühtipantu. Rongkäigu linna jõudes mängivad orkestrid Wabadusväljal ja Raetoja plasil.

Tallinna Majaomanikkude Seltsi liikmed, kes võtavad oja rongkäigust, jaavad linnavalitsuse poolt määratud tõrvikut Wabadusväljalt.

Mida tõi 1937. a. majaomanikele?

9. jaanuaril. Siseministeeriumi omavalitsuste osakonna poolt tõsteti päevatoorale majade trepitodadesse kirjastide ülesseadmise küsimus. Osakonna ettepanetel soovitati vastava jundmääruse avaldamist, mille kohaselt taheti kirjastide ülesseadmine teha junduslikuks. Tallinna linnavalitsus ei leidnud end olevat õigustatud jarnaje jundmääruse avaldamiseks ja kirjastide paigutamist elamuse ehitiste peeti ainult soovitatavaks.

6. jaanuaril, kolmeuningapäeval, toimus „Pariisi“ ruumes Tallinna Majaomanikkude Seltsi liikmetevaheline jõuluõhtu, millest võttis osa arvuks hulk pealinna majaomanikke ühes lastega.

13. jaanuaril esitas Tallinna Majaomanikkude Selts föölistoja aktsiooni asjus märgutirja Majaomanike tojale. Nimelt oli föölistoja poolt tõstetud üles üüride reguleerimine jundabinõudega. Säärane üürihindade alalajurumine jundabinõude varal oleks aga kahjulik majaomanikele ja pidur-daks ehitustegemust.

18. jaanuaril toimus Börsijaa-lis Tall. Majaoman. Seltsi korraldu-sel suurem majaomanike kõne-koosolek, millest võttis osa üle 600 majaomani-tu. Koosolekul tähtsasti peamiselt föö-listoja poolt algatatud üürihindade jundnormeerimise küsimust. Leiti, et esimehe üüriseaduse kurvad tagajärjed hoiatagu uuesti kahtlemast jundabinõudega üürihindade kujundamisel. Korteriolude parandamine saab jündi-da ainult korterite juurefasvu tõkes-tavate tegurite tõrvaldamisega. Sa-must märgiti Tallinna elanike suure juurevoolu faktistavat mõju korteriprobleemide lahendamisel. Edasi selgi-tati ka kinnisvarade tulumajustamise küsimust.

27. jaanuaril arutasid majan-dusteadlased oma üldisel koosolekul meie ehitustegemust, mis leiti olevat ülepingutatud. Soovitati investee-ringuid ehitustegemuse hoida tagasi, et jäästa reserve tähtsateks aegadeks. Ehitustööd ei suutvat pidada jam-mu ehitustegemuse arenguga praegu-sel ajal. Hüpotek-freidit tulewat wõ-ta korraldamisele.

30. jaanuaril toimusid jurna-lä-bi lahunud Majaomanike toja esimehe ja lauaegse majaomanike tegelase Leo-pold Sürile mafused, millest võttis osa Tall. Majaomanike Seltsi juhatusliik-meid ja Seltsi liikmeid.

3. veebruaril osustas Seltsi juhatus korraldada anteedi oma liit-mestonnale, millega taheti saada mõ-ningaid andmeid Seltsi 30. aastapäe-wa juubelipidustusteks ja olemasole-wa taktoteegi täiendamiseks.

6. veebruaril koostas linna-valitsus temperatuuri jundnormid tekkivate elamuile ja esitas need mi-nisteeriumile seijutoha võtmiseks. Pee-ti wajalitsus määrata minimaaltem-peratuuriks kella 7-st—23-ni + 18° C ja kella 23-st—7-ni + 15° C. Seba kü-simust arutas ka Tallinna Majaoman. Seltsi juhatus, kus leiti minimaaltem-peratuuri hõudmine seaduslikel alus-tel olevat majaomanikele täiesti was-tuwõtmatu. Seaduse avaldamise was-tu osustati Majaomanike toja laudu esitada märgutiri wastawale minisfee-riumile.

13. veebruaril laatis maffude-walitsus Majaomanike tojale seijutoha võtmiseks kinniswarade tulumajustam-ise kulutabeli uued parandatud nor-mid.

26. veebruaril peetud Maja-omanike toja üldkoosolekul waliti toja uueks esimeheks dr. S. Masing.

7. märtsil alustas tegemust Ma-jaomanike kodu, mille awamise puhul peeti ühine kella-wiie-tee.

13. märtsil toimus „Estonia“ uues jaalis Tallinna Majaomanikkude Seltsi 30 aastapäewa koosviibimine, kus peale päewatohaje kawa olid veel effekandeid meie tuntud näitlejailt Eüdamlike termituste Jarjas pidas hoogla kõne minister R. Cenpalu.

15. märtsil toimus Seltsi pea-koosolek, millest võttis osa üle 300 liitme. Juhatusse waliti: J. Mürt, R. Wiedefeldt, M. Kolt, J. Anton ja dr. Hansoo. Revisjonikomisjon waliti ta-gasi endises koosseisus.

21. märtsil laotas Seltsi juhatus oma ametid, kusjuures esimeheks wa-liti J. Anton.

3. aprillil astus Tallinna Ma-jaomanikkude Selts jamme masjilise feldrikorteri fulgemise wastu, mida teostati 4. poliisijaoskonna piirkon-nas.

21. aprillil awaldati määrused Tallinna Ehitustrundide Fondi sea-duse täienduseks ja ratenduseks, mille alusel asutakse Tallinna kimehitusra-joonide wäljaehitamisele.

Samaaegselt osustas wabariigi wa-litsus ehitustegemuse juhkimise usalda-da rahvusliku ehitustomitee kätte. Ajuti fõõtama wälja üleriisliku ehitus-tegemuse kawajid.

28. aprillil muudeti osalijelt Tal-linna plaani: Kalamaja, Pelgulinna ja Kopli rajoonis ning Paldiski mnt. W. Ameerika, Endla ja Härjapea tä-nawate wahelises osas.

(Järgneb).

Tapeeti & seinapappi

ostate kõigesoodsamalt
Konst. Brandes
tapeedi kauplustest
26 Tallinnas, Tartu mnt. **26**
Kõntr. 304-54. Asut. 1910. a.
Äri awatud kella 9—5
Müük suurel ja väikesel arvul

Filmitäht Greta Garbo jõulupühade ajal oma kodumaal, kus teda intervjueerivad aja kirjanikud.

Wõõrleegioni pruut

Oran, detsembris.

„Ratskümme aastat Aafrikat, tatskümme aastat võõrleegioni, kas usute, et sellest ei võiks kirjutada raamatut?“ ütles kolonel Craud. „Peab võima ainult kirjutada. Teenistusaastaid leegionis loetakse kahetseks, kuid hinnates sealset elu, peaks neid arvestatama kümneks. Igal leegionäril on seljataga oma lugu, muidu poleks ta leegionis. Kuid ajades siin teenistusse, on minewit temast kaugenunud, tahwatanud, sest mis on elu teistes maades, võrreldes mõrjufalikult olemissellega selle hirmja päite all.“

Ngawene romantika.

Kolonel Craud helistas teenri ja lastis tuua wiskit. Istusime oobersti nägus majas Oranis, mis seisab euroopa linnaaja lõpul. Terrasilt avaneb pilt wanalinnale. Eemal ronib wäike rong figigi oasi poole, ja päite tõrpetab häwitawalt, nüüd detsembris. Ooberst walas wiskit klaasidesse ja jättas: „Ometi armastawad kõik seda elu, millele nad on andunud. See pole ainult hädaoh, mis selle elu teeb riiatats ja wahelduwaks. See pole ainult päike, mis seda intensiivsemalt kujutab. Seft palawa päite all elatakse kõesti intensiivsemalt, põletakse nii seestmiselt kui wäliselt. Need pole ta mitte araablannad, kes sellele elule annawad pitaantse wõlu. See on kõik kofku, koloonia wõlu, leegioni hajumatu romantika, mis meie elu siin teeb huvitawaks.“

Sa mida kõike jünnib leegionis! Ma ei taha jutustada leegionärideft, kes, jaabunud kodumaale, jageli siia tagasi pöörduwad, kuna neid siin aga enam wastu wõtta ei saa, sest nad on kas liiga wanad wõi haiged. Huvitawam on lugu ühest wanast naisest, keda te ba-saaril nägite. Seda hüütakse leegioni pruudiks ning naljatatakse tema tulul, kuna ta peab pole enam kõik korras. Kuid ta oli tord piltilus daam, minajifflikult tundsin teda. Tooford olin weel leitnant...

Uus leegionär.

Kolonel Craud walas weel wiskit ja jutustas: „Tooford, aastate eest, wii-

bijime Colomb-Béchar'i juures. Ühel päewal jaadeti meile mehi järele. Tuliwärsked leegioninetrutid, kes waewu ostajid kätsfeda relwi. Salga hulgaft tortas mulle kofhe ilma üts mees, kes tahstlemata põlwnes haest pereformast. Ta käitus eestujulifult, ta filmade pilt oli pehme, unelmu; oluuts ta ohwifjer, meist jaanufjid kindlasti jõbrad. Minigid erilifed asjaolud pidid olema jundunud seda noormeeft tulema siia, mõõrleegioni. Ma ei kirjiflenud teda selle kofhta, sest wana nimega paneb nekrut ta oma minemitu maha. Temast jaab uus inimene. Leegionär number jee ja jee. Nii mõõdus kuid, mille testel unistawast nekrutifst jai kindlafaeline leegionär. Mina ei pannud teda enam erifi fähle. Kuni ta ühel päewal kõitis jälle fäelifult minu fählepanu. Minu büroosse ilmus teegi daam, ilus, pitantne ja waga juurjuguine. Ta hakkas mulle jutustama tolle leegionäri kofhta üht lugu. Ma wun, jelles polnud pijsuttki tõft, sellepärast ma seda ei torda. Igal juhul seifis asi jelles, et daam tahstis leegionäri wabaks, et temaga abielluda. See on muidugi wõimatu, efekirjutatud aeg peab ära teenitama, ja seda ütlefin ta mina. Naine ei annud alla. Ta püüdis läbi lilleda mulle raha paktuda, kui joodustafin põgenemist, ja ta läks nii kaugele, et fõufin lõppeks piissti ja taffestafin järjult meie kõneluse. Naine näis olewat waga armunud ja omawat palju raha. Nähes, et ta püüdlused on asjata, ta lahtus wihajest.

Kuid ta ei annud mulle nii hõlp-lasti rahu. Kuulsin hiljem, et ta oli feinud igasugufeid taffeid päästa oma armastatu leegionist, kuid kõik ebaõnnestus. Ühel päewal jaadeti meie rügement Guljazi kindluse. Sinna ei wõinud loomulifult ütski naine ühes tulla, sest seal polnud muud kui kindlus, tiwid, liiwafõrb ja messifud araablased. Ka unistaw leegionär pidi tulema kaasa. Leegionis ei tehta erandeid. Olime kuus kuud jelles kindluses, kuus kuud laastawas, näriveldawas kuumuses, mis fegi meid tuimaks kui loomad. Ainjats wahelufjets olid wõit-lused araablafstega, kes meie kiwift

Kuidas elab maailma rikkaim mees?

Henry Ford, mees, kes on walmistanud üle 25 miljoni sõiduki, fõufeb hommifult kell 7, einetab weidi ning teeb oma igahommifuse ringfõidu oma mõifas. „See igapäewane ringfõit.“ leletab ta „hoiab mind wormis.“ Peale ringfõitu lafeb ta endale lugeda ajalehti ja jifsefulnud kirjtu.

„Minu ajajaotus pole pikki aastaid muutunud,“ mõõnab ta.

Sa jee wastab fõele, mees, kes läinud aastal jai seifsmefimnemiie-aastafjets, pole weel oma elumifje muutnud ega kofaldanud oma fõrge wanujega. Sa kui female õelda, et on aeg ärifsemifst loobuda, naeratab ta: „Minul ei ole weel põhjust tagasi fõmbumifjets. Se teate, et ma õhtul warakult heidan woodisje ja hommifult taas wara fõufen.“

Ainjam puhkepäew aastas.

Ford tunneb ainult üht puhkepäewa aastas ja jee on tema jünnipäew. Sel päewal ei fäi ta oma käifistes ega laborafooriumes, waid sõidab ühes kü-

lefonile. Tema lähemats unistufjets on, et autofõitjad wõifjid fänawal astuda ühendusse ta oma taga sõitwa autofõi wõi felfstõnnaga. õhtul tawafteb ta einetada oma abifafjaga, kuid har-wa wõfawad jellest õhtufõõgifst oja ta lähemad tuffawad, kusjuures laual ei ole kunagi filta alkoholi.

Fordi ainufe eriharrastus.

Ford wahest wäiflafena wihastub, kui tema päewafama jagafaffe. Suba noorusaastafst alates tegeleb ta kontfentrefreitult äriasjadega. Tema käifistes on tegemufjes 130.000 fõõlifst, arwestamata loendamafuid agente.

Fordi käififed fufutawad endast wäifst omaette riigifst. Ford elab maailmafst sõltumafult peagu nagu mõni ifewalitfjeja. Ford elab oma wabrifufes ja ainult oma wabrifufete. Näib, nagu olefs ainufe tema elu ees-märk wõimalifult palju autofõid produfseerida, mis fannawad tema nime. See ei ole auahnus ega formifjooks

J. Brandmann

Kakao,
Šokolaad,
Kampvekid.

lalistega mõõda jõge jahile. Siis tawafteb ta ajatirjanduse efindajaile anda ta jutujamifje, mis peamifst põhjeneb tema elupõlistele wäjhendeile, et ainult fõõs seifjab elu ning et fõõd tuleb teha pedantfifu järjekindlufega. Fordi fõlosoofififed ideed on wast sama lihtfjad kui tema autod. Sa on waid juure mentalifediga talupojarmõju, selle raugematu enefefindlus on wiinud ta faas-aja pioneerifst jõuwanfrite alal.

Fordi elutarkus.

Kord nädalas pefeb Ford pead. Sel-leks tarwitab ta enda leiutatud fham-pooni. Sa on waga ühte sellele leiutufjele, kuna selle segu järjekindla tarwitamifst tõftu on temal 75-aastase wanufe juures weel forralif juufketajw. Sa ei järgi mingifugustele eestirjadef. Sa ei poolda ameerifa fõõfi, waid hindab enam prantfufe fõõfi, mis ole-wat tema ferveifele parem.

Henry Ford weedab enamiftu päewast äriasjadega tegeldes. Kuid selle tõrwal jääb tal weel küllaldajest aega tegelemifets oma eriharrastustega. Sa on hoolas wanawaratõguja, kuid elawat humi tunneb ta leiutustef.

Sa on tuntud wanatantfude poolda-jana, mida nõuab ta ta oma direkto-reifst ja fõõlistelt.

Praegu tunneb ta humi fraadita te-

kindlufst püüdfid rünnata. Sa seaf juh-tus ühel päewal, et unistaw leegionär laftmifst jai kuuli pähe. Sa furi kofhe.

Traagiline heft.

Kui me neli nädalat hiljem wabane-fime ja tagasi marsifime Colomb-Béchar'i, elafin üle traagififema hefte oma elus. Leegionäri pruut tuli meile wanfrit wastu, meie rügemendi me-hed tundfid kõik teda ja ta sõifis rõõm-falt meie ridadest mõõda. Ta sõifis haawafute wanfrit; ütski leegionär ei laufunud sõnagi. Siis kuulsime me äk-ti tarjafust, nii läbifõitawat, et ifegi meie, farmistunud mehed, kofufime.

Sa jellest peale elab jee naine siin Oranis, hallifjuufeline, häwitafud fropifkapäifseft ja wananenud kolme-wõrra. Kui leegion läbib fänawaid, seifjab ta kusti nurgal ja wiipab fäega ja leegionärid wiipawad wastu ja nae-rawad ning naljatawad tema tulul. Sa on ta wälimufst toomiline oma araabia burnufis ja jafjis juustega. Umbes nagu araabia ferjusnaine. Sa ta on omefi — frahwinna.

rahale, waid pigem tema aastatümne-te teofsemifje wõidufas lõpulewiimine, kuni tema enda elu lõpuni.

Igal õhtul helistab ta oma naisele, et ta fäpfelt ilmub õhtufõõgile. Oma 49-aastase abielu wäftel pole ta weel wüf minufifst hilinenud. Tema naine on ühe mõifamafitu fütär, sealt lähedufest, kus jündis Fordi. Ford on põ-himõfteline suurlinnade wastane. Tema arwates on tulewit wäifstel maa-fõhtadel, millel pidew autofühendus juuremate testustega.

Enne magamist üks toores naeris.

Ford weedab peagu iga õhtu kodus. Peale õhtufõõfi — enne magamaheft-mist — jõõb ta ühe toore naeri, mille tütelab enda taskunoaga. Sa on ainult faks torda haigestunud. Kord lap-jena fariatfisse ja mõni aasta tagasi põdes ta üht ifemifst haigufst.

Ta ei reifi peagu kunagi. Wiimase kümne aastaga on ta waid paar torda fäinud New-Yorkis. Euroopast ei tea ta midagi. Sa peab paremaks hoida eu-rooplastest wõimalifult eemale. Kui female kõneldafte fõõlistef fteifidest Euroopas, jifst wastab ta: „Miks ei wäldifa fteife lihtfamalt — palga lifami-sega fõõlistef?“

Ford üfji teab oma waranduste tege-lifftu juurft.

Sa ei kõnele kunagi oma warandu-seft, mille tegelifftu fuurufst teab ainu-üfji tema, kuna ta oma pojaga on effe-wõfte ainuperemehed. Fordil ei ole kunagi raha faafas ja jageli laenab ta oma autofõhifst weerand dollarift.

Rogu oma asjaajamifes on ta äär-mifst lihtne, ta on indifidualifst ega jaa aru, miks feifstel ei ole jäärast edu kui temal. ... Ta näeb kõifjal ainult au-tof. Auto olewat tema definififoonide kofhafst maailma majandufe alus!

Kuifwa, kõrgi autorifafje mõftewi-figa inimefena ei ole Ford ameerifla-te hulgas armastafud, waid rohtem lu-gupeefud kui geniaalne ärimees.

Auto-ijana on ta feifstefle Ameerifa rahamagnaatidele omast ifeloomu ja tüüpi. Wõõrastefle näib, et Ford elab ifegi lihtfalt. Sa ei liigu felfstõnnas, waid enamiftu oma päewifst weedab ta koos oma 49-aastase poja ja nifjega.

Majaomanifud!

Lugege ja tellige oma h ä ä l e - f a n d j a t.

Majaomanik uue-aasta lävel

Mida toob uus aasta majaomanikele, küsivad paljud.

Ennustaja oja ei ole mitte terge. Kui ennustusi aga rajada reaalsetele alustele ja arveste võtta praegust majaomanike seisukorda, siis järeled ennustused tohiks olla õigustatud.

Meie ei seagi küsimust laiale pinna. Arvestame ainult seda, mis meil on ja mis meil puudub.

Praegu on majaomanduse oja tõesti vaeslapse oja. Majaomandus täidab meie ühiskonnas juurt sõjajärel ülesannet, hoolitsedes enam kui ühe kolmandiku elanikkonna korteriolude eest,

leega moodustades meie majanduselus juure osatähtsuse.

On loomulik, et selle ülesande täitmisel majaomandusele tuleb pühendada määrilist tähelepanu ning luua soodne olukord majaomanduse edaspidiseks arenguks.

Paraku on need alused aga jeni loomata. Majaomanike valusamaid küsimusi, nagu omal ajal tehtud lihtsajaliste võlgade ümberkorraldamise küsimus jne., on seisnud edajärgumatu paigal. Nõnda on lugu ka teiste küsimustega.

Paljudes linnades on ehitusmäärused küllalt fakistavalt mõjunud majaomanduse arengule. Üldiselt pole aga kõigeülgsemat faalumiist leidnud meie linnade majaomanduse arengu alused ja need sihid, mille alusel jännits meie edaspidine linnade ja korteriolude väljatujunemine.

Kõigi nende küsimuste tähtsustamine ajetas majaomanike pere juure ülesande effe.

On tähta selge, et uuel aastal tuleb neid üldküsimusi tähtsustada.

Kõigi nende asjaolude juures juudatse tagajärgi jaarutuda vaid siis, kui majaomanikud ise kaeid külge panevad. See äratundmine on majaomanikel jalgumas.

Nii tuleb meil uuel aastal loota, et majaomanike ühisrinne ta ford teostub. Tallinnas alanud majaomanike ühinemine on jamm edasi heade tunnemärkide poole, kuigi siin ilusat algust mõnede ringfondade poolt on püütud segavalt nurja ajada. Majaomanike ühisrinde vastaste edu tohiks olla aga üürife ja küllap uus aasta ise siin jelleks kaasa aitab.

Majaomanike ühisrinde loomine ja majaomanike pere toondamine ühiste ja üldiste asjade eest valvelolekuks ongi meie juuremaid loofusi, mida uus aasta peaks kaasa tooma.

Majaomanduse edaspidine areng nõuab peale valveloleku juurt tööd oma olukorra parandamiseks ja nende fakistuste kõrvaldamiseks, mis majaomanduse arengut jeni on pidurdanud.

Ühijel jõul juudatse aga nii mõndagi forda jaata ja jõuda olukorran, kus meie võime täie õigusega olla uhked oma põhjamaiste ilusate kodude ja linnade üle.

Majaomanike sünnipäevi

Heinleht, Julie	31. detf., 1865. a.
Nigulas, Mihkel	„ 1869. a.
Sinijoff, Alfred	„ 1888. a.
Reintal, Helene	1. jaan. 1863. a.
Põhla, Mihail	„ 1867. a.
Tuulmann, Jaan	„ 1889. a.
Suurman, Johannes	„ 1884. a.
Põrwal, Joh.	2. „ 1905. a.
Saarnot, Leo	„ 1902. a.
Ishtenjon, Jaan	3. „ 1873. a.
Wohn, Marie	„ 1876. a.
Gallun, Aino	„ 1915. a.
Tomberg, Johannes	„ 1879. a.
Ruga, Jaan	4. „ 1872. a.
Plint, Leena	5. „ 1855. a.
Waltur, Joosep	„ 1884. a.
Weste, Mihkel	„ 1870. a.
Ruud, Ferdinand	„ 1900. a.

Mööblitehas
A.-S. „MASSOPRODUKT“
Tartu m. 73
Telef. 308-96

Lumewedu raskendab woormeeste ja tööliste puudus

Graettemõtted ei ole oma ülesannete kõrgusel

Nädalapäevi jadanud lumi on paljult fahnud fānawad ja awalikud wāljatud. Lumewedamife fōōdele on rafendunud peagu kōit pealinna weoārid ja woormehe. Eijaks neile on ijegi palgatud linna lähema ümbruse taluniffe oma hobustega. Endamōistefawalt nõuab jārane lumewedu majaomanifelt juurt hoolt ja funduwalt enam fulufusi kui lumewedu fawalistse jadude korral, mil foormahind mārftja odavam.

Wiimastel päewadel on paljud majaomanifud pärifelt hādas. Polifsei nõuab fānawa puhastamift lumeft, fuid majaomanifud ei jaa woormehti, fes kōit on fegewufes lumewega. Polifsei jālgiib aga pedantse fāpfufega fānawate puhastamift lumeft. Nagu fuuleme, on juba paljud majaomanifud wōdefud wastufufele, funa nad pole nõufawaks ajats juufnud lund āra wōdada.

Samaaegfelft kui majaomanifelt nõufafse āarmuft fānawate puhastamift, on aga rida awalikke wāljatuid ja feid, millede puhastamine ei fuulu majaomanifele, fohati offe lābipāasmatud. Toome fiinfahal wāid ūhe

nāite. Wefiwārawa fānaw, Narwa mnt. ja Sefobfoni fānawa wahelifes ojas, mida fāfutab lābifāguna pāewas fuhandeid fōdaniffe, on fefelft ūm-margune ja liiwa puifafafte rohftem nagu fōmbe pāraft. Runa mainifud fānawaofa on fa puudufitu wālgufufega, fiis ōhtufundidel fōmifafwad inimejed peagu igal jammul. Kūfifledes fēalfjed majaomanifelt jēlgub, et fēe fānaw on antifd eraeffewōftja fōrras hoida ja puhastada. Effewōftja pūiāb aga pifa fānawa puhastamift feofafda mōne ūffiku fōōlifega, mifōfftu on fa ūena loomulik, et need ei jõua fānawaf hoida nõufawalt puhtana.

Wōits fuua weel mifu nāidet, fus effewōftjale wāljaantud awalife platfide ja fānawate puhastamine jātāb nii mōndagi fōowida.

Kui fahetafte nõuda fānawate fōrrashoidu, fiis fuleks fiin fārmifada ūhejuguft mōōdupuud ja puhastamife fēllaaegade wōi fāhtaegade mārāmifel arwestada fa ūlbfst olufōrda — fui-wōrd fiireft majaomanifel on wōimafif jaada woormehti ja fōōlifi, et feofafda lume ārawedu.

Silleküla nõuab mustawee-torustikku

Reil päewil efifafid Silleküla majaomanifud ja elanifud ūhifpalwe Majaomanife fōjale. Palwes nõufafte fōja faasabi linnawalifufje ees, et 1938. a. eelarwesje wōdefaks mustawee-torufufitu maandamine Sillekülla. Mārgifafte, et torufufitu puundumine ei anna fūnda ūffi fēwadel ja fūgifel, wāid fa fāfwel, mil niifus jamuti fūngib hooneifse, fēfifades mādāniffu. Fānawu fūgifel offufas linnawalifus maandada Sillekülla puhtawee-

torufufitu, fuid fōhalifud elanifud pea-wad fōowifawaks enne maandada mustawee-torufufitu, mille jārgi wajadus olewat juurem.

Torufufitu maandamift fōowifafafte feofafda Seewaldi fōllefufori pifendā-mife nāol Endla, Mefalli, Mineraali ja Keemia fānawatele.

Palwe, millele on alla firjutanud ūle 400 majaomanifu ja fōhalifu elanifu, efifafafte linnawalifogule fēfufōha wōtmifeks.

Ehitusmaterjalide ja kodukaunistamisnāitus 19.—28. märtsini 1938. a.

Majandusminifufiumift jaabus firi, mille fōhajelt Tallinna Majaomanifude Sēffifil on wōimafif fōrraldada

ehitusmaterjalide ja kodukaunistamife nāitus 1938. a. 19. fūni 28. mārftini, Tallinnas, Bōrfi ja Prififimaja ruumifdes.

Kōrraldafaw nāitus on juba feine jelline erināitus Tallinnas. Wastāwate eelfōōdega on juba alufatud. Kōigi eelfōōde fōhajelt nāib fēe nāitus fufjunewat fāiuslifumaks ehitus- ja kodukaunistamife nāitufeks Cēstis. Nāitufe fōrralfufufōōdefst awaldafafte lähemāid teateid meie lehe jārgmifstes numbrifes.

Wāljaandja: Tallinna Majaomanifude Sēffis.
Wastufaw fōimefaja: A. N i r l.

Majaomanike kogunemine „Kawe“ āri juures

Tallinna Majaomanifude Sēffifil liifmed, fes fōowiwad oja wōfta fāna ōhfuf fōimuwāft rongfāigufst Rādriforgu, palufafte ūmuda fēlla 10.20 Majaomanife panga maja effe, „Kawe“ āri juure.

Korteripakkumised

Kuke tñ. Tūhjad fōidufānetē- ja piimāpoe ruumifd āra anda, wōib ka mōnēks āriks olla. Teateid faab Maakri 22—27.

Poska 23—4. Tuba erāldi fiffekāiguga, kōōgi tarwitā. wālja anda 1—2 meefter. wāhefe mōōbliga ehk ilma. Tulla peale 2 p.

Kalju 5—9. Kaasūūril. wōib tulla 1—2 kōrral. ifikuf ūksiku nāiffter. juure. Nāha kl. 6 p.

Koidula 20—1. Suurem tuba ilma mōōblita, erāfifsek. āra anda.

Liivalāia 42—9. 1—2 meefter. wōib kaasūūrilifēna fōa faada.

Alberti 45—3. Wāhefe mōōbliga tuba āra anda kōrralikule ifikule.

Lennuki 14—1. Kaasūūrilifeks wōib tulla amēfifkāija preili, ūūr Kr. 5,50.

Kunderi 19—9. Kaasūūrilifeks wōib tulla kahe wānānimēse juure kōrralik amēfifk. meefter. Nāha kl. 4—10 ōht.

Orase 9—1. Erāfifsek. mōōbl. tuba ūhes kūtte ja wālgufufesega āra anda kindlas teeñift olewale wāikfele ifikule.

Sōja 44—8. Kindl. teeñift. meefterāhwās wōib kaasūūrilifeks tulla.

Luha 15—9. Kindl. teeñift. wānāñ nāiffter. wōib kaasūūrilifeks tulla ūksiku nāiffter. juure.

Fālgif tee 6—5. Mugaw tuba mōōbliga āra anda. Toomp. nāifgal. Kr. 20.

Ülem-Lāha 7—5. 1 pliidiga tuba, I kord, petrooleumi wālg, wēsi kōjas, kōset ōues; ūūr Kr. 15.

Sōja 24—1. I wāhefeināga tuba, kēldrifkord, petrool. wālg, wēsi ja kōset kōjas; ūūr Kr. 14.

Katufēpāpi 7, majāhoidj. 3 tuba, II kord, elekter; ūūr Kr. 24.

Metalli 17—2. I wāhefeināga tuba, I kord, elekt., wēsi ja kōset kōjas.

Pārnu m. 152, trāmmip. juures, 3 tuba, kōök, wērandā, elekt., wēsi ja kōset kōrt.; ūūr Kr. 35.

Luife 38—1. Kolm wāhefeināga kōrtērit, 2 kōrt. I-toāl. I — I tuba kōōgiga, I kord, petr., wēsi ōues, kōset kōrt.

Vismāri 36—11. I wāhefeināga tuba, kēldrifkord, petrool. wālg, wēsi pēfu-kōōgis, kōset kōjas; ūūr Kr. 12. Kuif, pāikēfēpōol-ne. Nāha kl. 3—6 p. l.

Tērāse 9—3 majāh., 3 tuba, kōök, efik, II kord,

elektri wālg, wēsi ja kōset kōrt., wāññituba.

Liivāme 19—1. Wāike tuba pliidiga, I kord, elekter, wēsi ja kōset kōjas; ūūr Kr. 10, ūksikule teeñiftufekāijale nāiffter.

Lille 15—1. I tuba, kōök, II kord, elekt., wēsi kōrt., kōset kōjas.

Heina 31—1. Suurus 6 sē, I tuba wāhefeināga, I kord, elekter, wēsi ja kōset kōjas.

Videfiku 20—1. I tuba, kōök, efik, II kord, elekter, wēsi ja kōset kōrt.; ūūr Kr. 24.

Niidi 8—1. I tuba, kōök, II kord, elekter, wēsi ja kōset kōrt.

U. Kālamāja 11—15. I pliidiga tuba, II kord, elekter, wēsi ja kōset kōjas. Nāha kl. 4—6.

Koidu 67, majāhoidj. 1 tuba, kōök, efik, I kord,

elekter, wēsi ja kōset kōrt., ūldwāñ; ūūr Kr. 35. Pāikēfēpōolne.

Alberti 12. 2 tuba, kōök, efik, I kord, elekter, wēsi ja kōset kōrt., ūldwāñ.

Telliskifi 13—2. I tuba, kōök, efik, I kord, elekter, wēsi ja kōset kōrt., ūldwāñ; ūūr Kr. 20. Nāha kl. 3—7.

Alberti 31—10. I pliidiga tuba. I kord, elekter.

Kolde 47—1. 2 tuba, kōök, efik, I kord, elekter, wēsi ja kōset kōrt.

Kādāka tee 18—3. I pliidiga ja efikuga, I kord, elekter, wēsi ja kōset kōjas; ūūr Kr. 15.

Kādāka tee 18—3. 2 tuba, kōök, efik, I kord, elekter, wēsi ja kōset kōjas, ūhes talliruumiga ehk autogaraāziga.

Luha 22—6. I tuba, kōök, I kord, elekter, wēsi ja kōset kōjas; ūūr Kr. 25.

Telliskifi 13—9 ehk 3. 2 tuba, kōök, efik, I kord, elekter, wēsi ja kōset kōrt., ūldwāñ.

NOMME

Metsa 44—4. Suurus 42 m², 3 tuba kōōgi mugāwuftega, III kord, elekter, wēsi ja kōset kōrt., ūldwāñ; ūūr Kr. 28. Wāikfēmāle perekōnnāle.

Öie 66—2. 3 tuba, kōök, elekter, wēsi ja kōset kōrt.; ūūr Kr. 43. Rōdu ja teeñifātuba. Hāwāa peat. 5 minufit.

Kāare 23, 3 min. tee omnibufē peat. 4 tuba, kōök, efik, teeñifāt., I kord, elekter, wēsi ja kōset kōrt., wāññituba.

Soovime majaomanikele

õnnelikku uut aastat!

J. TALLIKAS
J. SAARE Raadioaparaatide ja majapidamistarvete äri Tallinn, Pärnu mnt. 54 Telefon 471-14
A. LINTSOV Pudu- ja moekauplus Tallinn, Harju 38 Telefon 443-60
Riidekauplus F. E. PISAREV Tallinn, Tartu 1 Telefon 304-64
TALLINNA MAALRITE ARTELL Tallinn, Liivalaia 13 Telefon 467-37
Metsaäri ja saeveski E. SEMLEK Liiva, Kalmistu tee 10 Telef. 524-57 ja 411-64

V. ENGEL Tallinn, Pikk 39 Telefon 444-53
M. KABAL Riidekauplus Tallinn, V. Karja 7 Telefon 441-01
J. EEK & J. SIRK Pleki- ja vasesepa töökoda Tallinn, Dunkri 2 Telefon 434-08
Veevärgitööstus E. SAKSEN Tallinn, Pärnu m. 35 Telefon 457-88
J. M. LEESMANN Konservivabrik Tallinn, Võrgu 27 Telefon 440-43

Metsaäri ALFR. JAKOBSON Tallinn, Magdaleena 17 Telefon 459-13
Nahavabrik „LINDA“ Om. J. Susi Tallinn, Pärnu mnt. 132 Telefon 459-74
O.-Ü. „BLIEBERNICHTI“ ÕLLELADU JA „AHTO“ LIMONAADITEHAS Tallinn, Klaasingi 11 Telefon 314-95 ja 456-17
A/S HÜPPLER JA KO Tallinn, Tartu mnt 43 Telefon 305-01 ja 306-12

LAUDU soovitab
Karl Simon'i Kopli 9,
saeveski ja ehitusmaterjalide ladu tel. 441-53.

Pilt-ilus

on ainult sile nooruslik värske nägu. Isegi kena, ilusajooneline nägu võib muutuda vastikuks, kui ta kõiksugu vistrikutega ja tedretähtedega üle on külvatud.

Kuidas saab ilusaks?

Huvitavaid andmeid naha ilu eest hoolitsemiseks leiame teie Amourette iluseebi juures. Amourette iluseep on tarvilik, kui näol asuvad: Tedretähed, Vinnid, Laiendatud poorid musta peadega, Higiläige, Punetus, Kõõm või muu naha ebapuhtus. Võr-ratu abinõu kauni noorusliku näojume omamiseks.

Medikon.

Trikraud, keeduplaadid, keedunõud, sukeldus-keetjad — oma töö.

Parandus kilre ja korratlik

Eldro

Lai 1, telefon 450-29

Hambaarst

Marta Poljak

Hamba- ja suuhaigused, kunsthambad.

Uus t. 20-7, telef. 441-73.

Vastuvõtmine kella 10-1 ja 1/2-7.

Majaomanikkude Seltsi liikmetele vastuvõtmine alandatud tariifiga.

S. Laagri 4-5, hoovist sissekäik. Erasissek. päikesepoolne tuba korral. kindl. teenist. noormehele või kodiloopil. ära anda. Hind Kr. 10. Näha 11-2 ja 4-6 p. 1.

Lõuna 6-12. Kindl. teenist. meester. võib kaasüüriliseks tulla. Näha peale kl. 4, pühapä. alati.

Malmi 3-9. Kaasüüriliseks võib tulla ametiskäija naister. vanema abielupaari juure.

Raua 11-5, tel. 300-52. Ilus väike möbl., soe tuba ära anda kindl. teenist. intell. isikule. Näha 9-11 ja 3-5 ja 8-10 öht.

Reimanni 24-6. Mööbliga tuba välja anda kindlas teenist. isikule.

Luise 28-5. Kaasüüriline võib tulla.

Avan jälle 10. jaan. eesti-saksakeelse laste laulu- ja mänguringi
Roosikrantsi 11, tel. 476-67
Teatada äripäev. e. l. 11-12, p. 1. 3-5.
Hedi Roes

Sõja 11-a-12. Tuba väljatuurida kahele kindlas teenist. meester.

Graniidi 5-2. Korralik kindlas teenist. olev meester. võib kaasüüriliseks omaette ruumi saada.

V. Kalamaja 3-13 hoo-vivärvast, paremat kätt. Tuba ära anda kahele isikule. Näha kl. 5-st öht.

Oskari 25-2. Mööbliga tuba üksikule kindl. teenist. isikule ära anda.

U. Kalamaja 19-21. Ametiskäija meester. võib kaasüüriliseks tulla.

Valgevase 14-10. 1-2 isikut võivad kaasüüril. tulla omaette ruumi. Näha 7-9 öht.

Poska 17-1. Tuba kõigi mugavustega ära anda. Telef. 315-88.

S. Tartu 52, söögisaal. Mööbliga tuba kostiga välja anda 1-2 isikule.

Niine 13-6. Kaasüüril. võib tulla meesterahvas. Hoovimajas.

Niine 4-5. Tuba ära anda kahele meesterahvale.

Sõja 24-1. Erasissek. mööbliga tuba ära anda. Hind Kr. 12.

V. Kalamaja 46-2. Ära anda vähese mööbl. tuba.

Poska 22-1. Erasissek. möbl. tuba välja anda üksikule isikule. Hind Kr. 16.

Korteriotsimised

4-liikmeline perekond otsib 2-3-toalist

korterit

Soovitav ahjuküttega. Teat. slt. „V. S.“

Korteripakkumised

Niidi 4-1. Erasissek. tuba ära anda üksikule meester., 4 s² põrandapinda.

1937. aastal surma läbi lahkunud Seltsi liikmeid

Aleksander Kink, Juhan Perten, Jüri Veisenberg, Ants Sander, Ado Heide, August Vold. Moisar, Martin Morrison, Anton Kaarman, Gustav Pihlakas, Marie Ilves, Jakob Midri, Eleonore Brüggemann, Heinrich Murr, Aleksei Lelle, Jaan Mõisaäär, Johannes Liivam, Julie Veidenbaum, Johannes Mardi, Jüri Rannus, Johan Leopold Jüris, Johannes Grünberg, Aliine Põlder

mälestab vaikselt leinas

TALLINNA MAJAOM. SELTS

Surma läbi lahkunud seltsiliiget

Aleksander Kink'u

mälestab vaikselt leinas

Tallinna Majaom. Selts

Müüritööde

Inj. E. Möttus.

teostamisest talvel

Üldiselt ei ole müüritööde teostamine talvel otstarbekas. Eriti nõuab mõrtel talvitamisel madalatel temperatuuridel soojendamist ja teijets ei ole müüri ladumine finnasest ja üliirietes kuigi joodus ja eubas tüü.

Arvestades aga meie lühikest ehitushooaega ja eriti asjaolu, et meil kumadegi jagedasti ei suudeta ehitustöödega õigeaegselt alustada, kandub meil müüritööde teostamine siiski talvekuudes.

See asjaolu ühelt poolt ja teiselt poolt kaalutlus ehitustööliste ja talvekuudel tööd võimaldada, eriti müüritöödele, junnib abinõusid osjima müüritööde teostamise võimaldamiseks talvelgi. Meil on siamaani talutatud peamiselt tahke talvise töötamisviisi. Ehitamine seisneb selles, et vastav ehitist või selle ehitatav osa ümbritsetakse ajutise ehitusega, nn. soojafuga, kus temperatuur hoitakse kogu teel üle 0° C, teijemist 0° ja + 5° C vahel.

Säärane müüri ehitamine läheb aga mõrdlemisi kulukaks. Kulukas on soojafuga ehitus, veel kulukam aga külmimine, sest seda tuleb jätkata peale müüri ladumistööde lõppu kuni mõrtli kivisumiseni.

Teine töötamisviis seisneb selles, et soojendatakse veji, liim ja kivid niivõrd (harilikult 15—40° C), et laotud müüri temperatuur jääb mõneks ajaks üle 0° C ja selle aja pikendamiseks kaetakse müür vastavate katetega.

Selle töötamisviisi puhul teeb madalatel temperatuuridel raskesti vajalike temperatuuride jäilitamine nii müüri ladumise aegu kui ta peale ladumise lõppu — katete abil.

Kõigist abinõudest hoolimata tavaliiselt müür jahtub enne mõrtli kivisumise lõppu alla 0° C ja tarvitusele võetud abinõudest ei piisa.

Seda silmas pidades on viimajal ajal tarvitusele võetud uus talvine müüriladumise viis, nn. ladumine külmutamiseega.

Vastavad katsed on näidanud, et vastlaotud müür läbikulmumist ei põhjusta. Sellejuures maratult läbikulmumist mõrtlis peale ülesulamist jätkub kivistumistprotsess. Küll on tõsi, et mõrtli nidumistööde ja saavutatav tugevus jäävad väiksemaks kui juuvel tööl, kuid see tugevus ja nidumistööde vähenemine on maksimaalselt ainult 30%. Kõrvalde jünmargendatud tahete asjaolule ongi rajatud müüri ladumine külmutamiseega.

Selle töötamisviisi järgi soojendatakse tavaliiselt ainult vett, sest tähtis on, et mõrtel ei külmeks enne, kui ta on müürile laotud ja kui kivid on kohale laotud. Kivide ja muude materjalide soojendamine jääb ära, samuti vastlaotud müüri talvine. On toguni soovitav, et müür kohe peale ladumist läbi külmuts, sest seda vähem kaotab mõrtel oma nidumise- ja kivistumistöödest.

Müüri ladumisel külmutamiseega tuleb aga tähelepanu juhtida mõningaste asjaoludele, mille juures olgu lähemalt peatada.

Kõigepealt talvistel töödel tarvitatakse kivid ja sidematerjal peavad olema esmajärgulised. Kivid peavad olema täiesti puhtad lumest ning jääst ja kuivad. Sellepärast on soovitav, et talvistel töödel tarvitatavad kivid hoitaks vastavate katete või kuuride all. Kui kivid on lumistunud või jääga kaetud, tuleb need enne ladumist soojakutes täielikult puhastada lumest ning jääst. Vastasel korral kannatab müüri tugevus väga palju.

Ladumiseks tuleb tarvitada ainult tsemment- või segamõrtli. Segamõrtli tarvitamisel ei või lubjaviift, kui seda talutatavate, olla külmunud.

Mõrtli vajalik soojendusraad jätub välistemperatuurist ja sellest, kui kiiresti talutatavate mõrtli müüri ladumisel. Tavaliiselt jätub ainult vee soojendamiseks, mida võib soojendada kuni 90° C. Kui vee soojendamist ei jätku, võib lisaks soojendada ka liiva ja tsemmenti kuni 60° C. Mõrtli

walmistada on soovitav soojakutes ja seda kohale toimetada erilistes isoleeritud ja katetega kastides. Eriti tuleb hoiduda mõrtli ümbervalamisest või kallamisest ühest nõust teise. Sga mõrtli ümbertallamine alandab selle temperatuuri vähemalt 5—6° võrra. Mõrtli kohaletoimetamine langetab selle temperatuuri umbes 4° võrra, kui kohaletoimetamine nõuab 5—10 minutit.

Alljärgnevalt olgu toodud inj. Valin'i järgi tabel selle üle, misjuures on soovitav mõrtli temperatuurid jätuvast välisõhu temperatuurist.

Välisõhu temperatuurid °C	Mõrtli temper. sel- le tootamisel müürl.	Vajalikud temperatuurid mõrtli valmistamisel		
		Kui mõrtli ümberkalla- mist ette ei tule	Ühekordsel ümberkalla- misel	Kahekordsel ümberkalla- misel
+5 ⁰ kuni 0 ⁰	+10	12	15	18
0 ⁰ kuni -5 ⁰	+12	15	18	20
-5 ⁰ kuni -10 ⁰	+15	18	23	25
-10 ⁰ kuni -15 ⁰	+18	20	25	30
-15 ⁰ kuni -20 ⁰	+20	25	30	35
-25 ⁰ kuni -30 ⁰	+25	30	35	40

Mõrtli temperatuuri jätuvast välisõhu temperatuurist. (Temperatuurid C kraadides.)

Mõrtel olgu tainjas, enne kui viimem kui liige vee jiladavusega, kuid siiski niivõrd püüel, et ta laotamine müürile võib toimuda kiiresti ja parajas paigas.

Kivide niisutamine külma või sooja veega on lubamatu. Niisutamiseks tekitab kivi ümber jääkord, mis takistab kivide nidumist mõrtliga. Pealegi tekitab jää ülesulamisel ümber kivi veevõti, mis eraldab mõrtli kivist.

Müüri tuleb laduda väga korralikult, silmas pidades kõiki müüri ladumise kohta käivaid nõudeid.

Sellejuures tuleb kine laduda mitte nagu tavaliiselt, vaid võimalikult kogu kibi ulatuses korraga.

Soovitav on sellejuures eelistada vanu müüriladumise viise, kuna need annavad parema joetuse.

Ameerika ladumiseviisi järgi võiks müüri laduda ainult kuni 2—3 kordsetele ehitustele või kõrgematele ehitustele ülemiste kordade ehitamisel. Horiisontaal-liidused ei tohi olla paksemad kui 10—12 mm, et nende üles julades ei tekiks nende suurt tõkkuvajumist.

Soovitav on ladumise kõrgus hoida mõrdjel kõrgusel kogu ladumistööd ja ladumine teostada katetamata.

Kui siiski tuleb sein ladumist ajuti katkestada, siis on lubamatu vertikaalselt lõpetada. Ladumist tuleb lõpetada ajtmelisel. Seinte ristumistkohad ja nurgas tuleb laduda ristumate või nurgas kottuvate seintega koos. Kohe peale seinte vastavale kõrgusele tõstmit tuleb aamtalad asetada paigale ja tugewasti kinnitada ankruraudadega. Kui ei ole võimalik aamtaladid kohe asetada paigale, tuleb vähemalt poolled neist ära panna, jättes vahed üle ühe aamtala. Puuduvate aamtalade kohale ei ole soovitav jätta, nagu tavaliiselt, vastavast augud või pejad, kuna ülesulamisel müür võib välja vajuda nendes kohtades.

Töö katkestamisel tuleb müür ja müüri lõpp katta papiga või mõnel muul viisil, et müürile ei jatuks lund ja jää. Kui müürile siiski on jattunud lund, tuleb see sealt enne ladumist jättamist põhjalikult puhastada.

Avauste üleskatete ehitamiseks ei ole soovitav talutatada, nagu tavaliiselt, postidele toetatud rafendij, sest seinte ülesulamisel ja kottuvajumisel mõivad postidele toetatud rafendised üles tergitada avauste ülesilbed ja seega lõhutada seinä. Avauste ülesildamiseks, kui toewahemik on kuni 1,50 m, võib talutatada ühefordseid laudu.

Kui avause ulatus on üle 1,5 m, tuleb talutatada rafendiste ehitamiseks kaherfordseid laudu, asetades alumised jermivi.

Rafendijelauad tuleb toetada kividale, mitte mõrtlikihile, kuna viimane

1938. a.

toob rea
tehnilisi

uudusi

Suurriigid teewad ettevalmistusi kaugenagemiseks

Piirikiivits Euroopa kaugenagemises, mida armutad teadusmehed enam kui aastakümneid vaifses laboratooriumitöös arendanud, oli 1935. aasta, mil Saksamaa tegi algust eimeste kaugenagemisjaadefega. Järgmisel aastal alustas ka Inglise ringhääling torrapärast kaugenagemistegewust. Mõlema juhiti kaugenagemismaa eeskujul äratas kõigjal suurt tähelepanu. Mitmed kaugenagemistekad, mis olid tehtud juba kaua warem, kerkivad üha enam ejiplaanile ja mitmejagustes Keit-Euroopa riikides tehakse algust kaugenagemisjaadefade ehitamisega. Teijal ollakse tagajihoidlikum. Asutakse äraootaval seisukohal, pidades silmas juuri kulusid, mida nõuab kaugenagemine, kuid jälgitakse seda hooljamini Inglise ja Saksia kogemusi.

Staalia ringhäälingu kaugenagemistomisjonid uurimistöö ja katsejoadefetulemuseks on, et Staalia ringhäälinguajeks on Staalia kaugenagemisfirmale „Saksar“ Milanos andnud tellimise 30-kilowattise võimsusega kaugenagemisjaatja peale. Uus kaugenagemisjaatja peab lewitama 405-realist pilte 25 pildivahetusega sekundis ja 1938. aasta kewadel alustama torrapärast tegewust. Staalia kaugenagemistegewusts jaab Rooma. Teiste eeskujul kawastatakse awada hull awalikke kaugenagemisruume juurprojektsiooniga. Alendamisest teistesse linnadesse tahetatakse aja jookul tõmmata erikaablid, nagu see ongi juba Milano ja Torino wahel. Peale selle ehitatakse kaugenagemisjaatja Vatikani, mida muuieas katatakse talutama mesjide ületandmisest Peetri kirikust.

Thhehoslowakkia muresleb juba lähemal ajal inglise päritoluga kaugenagemis-tassejaatja. Kassejaatja püstifitse Prahas ja tema töölehtamist võib oodata 1938. aasta alul.

Paljud Euroopa riigid nagu Helweeffia ja Sirmama pole seni leidnud rahalisi võimalusi kaugenagemisteks. Kuna neis riikides praegu tähtsaimaks ülesandeks peetakse lühilaine-ringhäälingu wäljaarendamist, peab kaugenagemine eialgu paratamatult jääma tahaplaanile.

Kaugenagemise oluford Inglismaal.

Kaugenagemise senise edu ja arengu jälgimiseks on sobivaim paif London. Sest Inglismaal on see tehnikawalla uusim juurjaawutus arenenud kõige kaugemale ja ehti ta seelgi pole veel jõudnud wälja lapsetingadest, võib siiski juba praegu iga inglase, kes elab Londonis või tema naabruses kuni 50 kilomeetri kaugusele, õhtuti tats fundi nautida kaugenagemisjaadeid, — muidugi eeldusel, et ta omab kaugenagemiswastuõtja. Wiimane aga maksab Eesti rahas vähemalt 1200 krooni ning seega mõivad kaugenagemise lõbu endale lubada üsna wähejed.

Kui arwesse wõtta, et eijemise kaugenagemisjaatjaid demonstreeriti awalikufele alles 1. a. augustis, siis võib wähepeal tehtud edujamme uue tehni-

üles julades lajeks rafendijel alla wajuda.

Kui rafendij siiski tuleb toetada postidele (suuremate awade puhul), siis tuleb postide ja laudade wähele asetada kiilud, mida on võimalik tarbetorral lõmendada seinte soojenemisel ja mõrtli ülesulamisel. Rafendij ei tohi tõrwalda enne kui peale 15 päewa pidewalt kestnud jula.

Soonet, mille seinad on ehitatud külmutamismenetluse järgi, võib järele külmunud seisma jätta kuni kewadeni. Kui ehitus on kiire, võib tarbetorral seinte ülessoojendamist ja mõrtli ülesulamist teostada funktsioonitli, nimelt seetpööl. Säärasel juhul tuleb seinte awauseid ja siis kas kofsi või teisjaguste ahjudega soojendatase ruume. Sellejuures peab silmas peetama, et ahje ei ajetatats liialt seinte lähedale, kuna külmumisel mõrtel kaotab oia niiskust.

„Tehnika kõigile“.

faimet täiendamises pidada tõesti suurteks. Londoni ainute regulaarsetelt tõotaw kaugenagemisjaatja Alexandra Palace'is alus tegewusle alles aasta tagasi, 1. a. novembris. Sellest ajast peale on jaatjast iga äripäewa õhtul tats korda lewitatud tunniajalise festufega jaadeid, talutades selles kuumeefrilisi ultratühilaineid pildi ja seismemeefrilisi heli ületandmisteks. Selise piffusega lühilainete talutamise võimaldab juba wägagi detailsete kaugenagemispiltide edasjandmist.

Tülitam kui kõit lewitustehnilised rasfused on aga kaugenagemisel programmilise oia eest hoolitsemine. Kinnofilmi walmistajad on rahul, kui suudawad walmistada päewas nelja või wiie minuti pikkuse filmi. Teatris mõiwad näidendi harjutused kesta nädalaid, kuid näidend ije võib tõmmata kofku publikut mitu kuud. Kaugenagemises aga kaotab iga näidatav pala kordamisel kohe oma wärstuse. Analooqilist wähet näeme näitets ta ajafirjanduse ja kirjanduse wahel, — päewaundis wananeb ruttu, raamat aga aeglaieft, — kui üldje.

Kaugenagijad mõiwad praegu juba jälgida ja nautida jelliseid mõneminiutisi jaatepalasid, nagu daamide uusi tübaramoode, lühifilmi naljamänge, autotiuursetordi purustamisi, tantstuefandeid, kabareenumbreid, „mustafunsti“ triffe, kala-, puuwiija- ja lillemüüki turul, mõnd toidu walmistamise demonstreeringut jne. Heliga warustatud lühifilmide talutamine kaugenagemisjaadefeks õjutub aga weelgi kulukaks, kuna filmiühingutel loomulikult puudub hurvi kaugenagemise arenemise wastu ja seepärast nad püüawad loolata oma toodeft eest kaugenagemile võimalikult kõrge hinna.

Inglise ringhäälinguajeks, kes ettenägelikult eijemena alus arendama kaugenagemist Inglismaal, kawastab siiski juba praegu ajada laiendamama oma kaugenagemisjaatja ruume ja täiendamama sijeseadeid. Ehitatakse juurde eriline „kuuljuste-tuudio“, kaugenagemis- ja ringhäälinguajaadefeks tähtsajelt iiftufelt, — Londoni, Birminghami ja Manchesteri wähele weetakse erikaabliin, mille abil võib sijeerida ja anda eiafi kaugenagemislinnal ta wälisreportaazi.

Lõpuks aga rõhutagem weelgi, et praegufele kaugenagemisele jääb juurimaks komistustiwits tema tallidus. Juba eijemisefti raadiowastuõtjad olid odawamad, — kaugenagemise omad aga on täienedes muufunud järjeft teerulilemats ja ta tallimaks. Praegufel kaugenagemiswastuõtjal on 19 mitmejagust lampi ja hind 1200—2500 krooni. Kuna nõudmine on wäike, walmistab Inglismaal ja mandril kaugenagemisaparaate tänaseni waid pooltofinat effewdelt.

Saksia kaugenagemise uudised.

Nagu Saksia raadiokirjandus teatab, alustab Berliini uus kaugenagemisjaatja oma tegewust 1938. a. liharõfte paifu. Lähemal ajal alustatakse tehniliste seadeldiste rafendamiseega ta tahes teijes kaugenagemisjaatjas: Brockenis ja Feldbergil, Taunuses. Ofsustades tööde seijuforra järele kaawad need piif hiljem walmis kuni Berliini jaatja. Wiimane hakkab töötama terwelt 441 reaga, mis peats juba andma wäga häid pilte. Nagu Saksia ringhäälingufaja eijemest hiljuti seletas, haarawad need kolm jaatjat maa-ala, millel elab 12 miljonit inimest. Sellega võimaldatakse Saksia raadiotööstusel lõpuks tõijelt wõtta kafiile kaugenagemiswastuõtjate walmistamine, kuna peaks olema tagatud selle tauba minef. Kaugenagemisaparaat on weel wäga teeruline riistapuu. Seni toodeldi neid waid wäifeste seeriata kaupa, misõffu ta hind oli kõrge.

„PEALINNA TEATAJA“

— on moodsamalt toimetatud
majaomanike häälekandja.

Soovime majaanikele head uut aastat

Tsemenditööstus KRISTJAN JAKOBSON Roopa tän. 23 Tel. 454-37		Vorstitööstus A. EINAS Kollane 7 Tel. 303-29		Puutööstus JAAN VILUMANN Tondi 25 Tel. 455-75	
Traatvõrgutööstus A. PALVAR Imanta 23 Tel. 438-07		Mehaaniline saapatööstus „FLAMINGO“ Õllepruuli 2 Tel. 462-24		Pottseppmeister JÜRI LAANSOO Graniidi tn. 33 Tel. 438-74	
Puuhoov O. LUUSMAA Tulbi tän. 6, tel. 429-72. Sissekäik Paldiski mnt. nr. 29 ja 31 vahelt		Kaelasidemete ja traksitööstus V. RODES Mundi 3 Tel. 472-15		Plekksepatööstus J. RUSSINOV ja S. GUTMANN Lai tn. 23 Tel. 426-21	
Maitseainetööstus „VAMBOLA“ Toom-Kuninga 28 Tel. 458-93		Seebitööstus „HASSO“ Pronksi 1 Tel. 304-42		Veoäri J. BERG Uus Tatari 16 Tel. 459-22	
Leivatööstus JOH. GRÜNBERG Jakobsoni 17 Tel. 459-01		Rüdekauplus J. HORM Pärnu 6 Tel. 475-92		Metsaäri „M A J A“ Hollandi tn. 5 Tel. 305-41	
Kaubamaja S. KULL V. Posti 8 Tel. 437-57		Jalgratta-, elektri- ja juuksuritarvete eriäri K.-m. RUD. NIIBO Valli 4 Tel. 450-66		Metsaäri A. OIT Nõmme, Õie tn. 5 Tel. 520-14	
Saapakauplus A. SARNIT V. Karja tn. 1—7 Tel. 458-64	Nahkasjadepkauplus „ASART“ Viru tn. 5	Nööriööstus ja -äri G. HENDRIKSON V. Karja 6 Tel. 445-29		Korstnapühkijameister K. PADIK Falkpargi 11 Tel. 444-89	
Lihaäri VENNAD LAKS Tallinnas, Turukaubamaja nr. 7, 18 ja 30 ja S. Tartu mnt. 65. Tel. 455-82		Rätsepaäri JUL. KULL S. Karja tn. 6 Tel. 468-37		Puuhoov A. PANTELEJEV Vilmsi tn. 52 Tel. 300-02	
Jalanõudeäri A. ADAMKA Harju 26 Tel. 436-26		Koloniaal- ja veinikauplus A. KAMPUS Vene tn. 1 Tel. 435-04		Maalermeister MIHKEL TOOMANN Liivalaia 8 Tel. 462-44	
Pesuriide- ja kardinakauplus J. MESPAK S. Karja 3 Tel. 437-11		Liha- ja vorstikauplus KARL HABICHT Vana Kalamaja 7 Tel. 440-68		Muusikariistadetööstus Firma AUGUST KRISTAL Sakala 42 Tel. 462-60	
Rauakauplus M. MÄNNIL ja Ko Pikk 13 Tel. 431-49		Vorstitööstus T. ULAS Lutri tn. 28 Tel. 306-39		Valmisriieteäri PEETER PÖDER Kullasepa 16 Tel. 429-31	
Maalermeisterid A. EINTHAL ja J. LAKS Uus 14 Tel. 468-20		Tapeedi ja linoleumi erikauplus ED. KRIVELKOT Pikk tn. 14 Tel. 435-15		Antikajasjadepkauplus A. PÄSTARUS V. Posti 7 Tel. 445-56	
				Plekkseppmeister D. BIEK Tallinn, Müürivahe 5	